

מיצ"ב

מבחן בעברית

כיתה ח | טור א | פנימי

שם התלמיד/ה: _____

הכיתה: _____

תלמידים יקרים,

לפניכם מבחן בעברית.

במבחן שני קטעי קריאה, שאלות העוסקות בקטעי קריאה אלה ומשימת הבעה בכתב.

קראו את הקטעים בעיון והשיבו על כל השאלות ברצינות רבה ובתשומת לב.

נסחו את תשובותיכם בבהירות בכל השאלות ובמשימה בהבעה בכתב.

אם תתבקשו לבחור תשובה נכונה אחת מבין כמה תשובות, סמנו $\times$ ליד תשובה אחת שבחרתם.

לרשותכם 90 דקות, אך אם תזדקקו לזמן נוסף, בקשו מהמורה.

בהצלחה!

התחילו לעבוד בעמוד הבא.

פרק ראשון

קראו את הטקסט, וענו על השאלות שאחריו.

תלבושת אחידה בבתי ספר

מעובד לפי מאמרו של רננה כהן ובר גולדגרט, "תלבושת אחידה בבתי ספר בישראל", אתר **אנליס** ישראל - המדריך לחברה הישראלית, 31/8/2011

הקדמה

בחרנו לעסוק בנושא התלבושת האחידה מפני שנושא הלבוש קרוב ללב שתינו. מצד אחד אנו אוהבות "להתלבש" ולבטא את עצמנו דרך הבגדים, אוהבות אופנה ו"טרנדים" עדכניים, לכן טבעי שנראה בתקנת התלבושת האחידה תקנה מיושנת שאינה מתאימה לימינו. מצד שני אנחנו סטודנטיות להוראה ומורות לעתיד, המאמינות שיש חשיבות לסדר ולארגון של ההופעה החיצונית בבית הספר באמצעות קוד לבוש.

קוד לבוש הוא מערכת של כללים הקובעת את אופי לבושו של אדם במצבים מסוימים. קוד הלבוש עשוי לכלול תיאור מדוקדק של פרטי הלבוש הנדרשים, כמו מדי צבא, ומנגד הקוד עשוי להותיר לאדם מידה רבה של חופש בחירה.

במדינות רבות בעולם קיים קוד לבוש בבתי הספר, המחייב את התלמידים בلبישת תלבושת אחידה. התלבושת קבועה בתקנון בית הספר וידועה לתלמידים כאחד מחוקי ההתנהגות ומכללי המשמעת של בית הספר. קוד הלבוש מגדיר לתלמידים מה ללבוש, איך ללבוש ומתי ללבוש. הגדרות התלבושת האחידה משתנות ממוסד חינוכי אחד למשנהו בהתאם לתרבויות ולאוכלוסיות שונות בארץ ובעולם ובהתאם לאופנות ולמוצרים הקיימים בשוק.

תלבושת אחידה בארצות הברית

בחברה האמריקנית נוטים לייחס חשיבות ליכולת האישית של כל ילד ומאמינים בשמירת הייחודיות של כל אדם, בקבלת האחר ובמתן חופש ביטוי. רבים מן האמריקנים מאמינים שאחת הדרכים להקנות לאדם ערכים אלה היא על ידי מתן חופש בבחירת הלבוש. לפי גישה זו, רק בתי ספר מעטים בארצות הברית מנהיגים תלבושת אחידה רשמית. עם זאת יש המאמינים שלכל חופש צריך לדעת להציב גבולות, לכן בתי ספר רבים מחליטים לבחור קוד לבוש המגביל את לבוש התלמידים בצורה מסוימת. בדרך כלל קוד הלבוש כולל מגבלות של חשיפת גוף שאינה נאותה. הנהלת בית הספר אוסרת על התלמידים להגיע בבגדים מלוכלכים, קרועים, גזורים או שיש בהם חורים. בשנים האחרונות החלו להנהיג קוד לבוש מוקפד יותר בבתי הספר. בדרך כלל הבנים נדרשים ללבוש חולצת צווארון ומכנסיים עם חגורה, הבנות נדרשות ללבוש חולצת צווארון ומכנסיים או חצאית באורך מסוים.

תלבושת אחידה ביפן

25 החברה היפנית אינה מעודדת יוזמה אישית וחשיבה עצמאית. בתי הספר ביפן נוקטים גישה של "חינוך עם פיקוח ושליטה", המשתקפת במשטר קפדני ונוקשה בבתי הספר היפנים. אפשר לראות את ביטוייה של גישה זו גם בתלבושת האחידה שנקבעה בהם. התלבושת המסורתית לבנים בתיכון היפני היא בסגנון צבאי ולבנות – בסגנון מלכים. עם השנים יותר ויותר בתי ספר ביפן החלו להיות מושפעים מהמערב, ואימצו לעצמם סגנון לבוש הדומה לסגנון המערבי, הכולל חולצה לבנה ועניבה, ז'קט שעליו סמל בית הספר, מכנסיים מחויטים או חצאית, נעליים וגרביים.

30 אפשר לומר שקיים הבדל גדול בין מערכת החינוך האמריקנית ליפנית מאחר שהאמריקנית מלמדת את התלמידים לכבד את הייחודיות של כל אחד, והיפנית מלמדת לציית לכללי הקבוצה.

תלבושת אחידה בישראל

35 במחצית הראשונה של המאה ה-20 התלבושת בבתי הספר בישראל הייתה אחידה במלוא מובן המילה, כולל כפתורים, סרטים, קישוטים וכדומה, ללא מקום לאלתורים. הקפידו בה עד הפרט האחרון ברוח החינוך הקפדני והנוקשה של הימים ההם. הדבר עלה בקנה אחד עם האיסור לפנות למורים בשם הפרטי (הם כונו "אדון" או "גברת") ועם החובה לקום עם הקנסם לכיתה. גם הרעיונות הציוניים השפיעו על אופיה של התלבושת האחידה בארץ. בכמה בתי ספר הנהיגו מדי קאקי¹ כתלבושת אחידה לבנים כדי להמחיש את חשיבות הערכים הלאומיים. הבנות לבשו שמלות בצבע תכלת בעלות צווארון לבן כצבעי הדגל. 40 התלבושת שיקפה את הצניעות החלוצית, את השייכות הקהילתית ואת האחווה.

בשנות ה-70 הותר מעט הרסן. במקום תלבושת המוגדרת עד הפרט האחרון ניתן קוד כללי של צורה ושל צבע ולראשונה הותר ללבוש גם מכנסי ג'ינס. כך נשבר הקו האחיד והתאפשרו אלתורים וחריגות קלות.

45 עם השנים התפתחה גישה שהעמידה את הפרט ואת ייחודו במרכז, ובעקבות זאת התלבושת האחידה החלה להיתפס כדבר הפוגע בייחודו של התלמיד ובחופש הביטוי שלו. על רקע זה התנהלו עימותים רבים בין תלמידים למורים, ובמהלך שנות ה-80 וה-90 של המאה ה-20 החליטו רוב בתי הספר לבטל את התלבושת האחידה.

בשנות האלפיים חלו שוב שינויים בגישה לתלבושת אחידה. בשנת 2004 (תשס"ד) המליץ 50 משרד החינוך על חזרה לתלבושת אחידה בכל בתי הספר בארץ. לפי ההמלצה נדרש כל בית ספר לקיים הליך חינוכי דמוקרטי שבו יהיו מעורבים צוות בית הספר, התלמידים וההורים, ובסופו יוחלט אם לאמץ תלבושת אחידה.

¹ מדי קאקי הם מדים בצבע חום-אפור, שאותם לובשים חיילים וחניכי תנועות נוער אחדות.

בשנת 2011 (תשע"א) הכריז גדעון סער, שכיחן באותה התקופה כשר החינוך, על חיוב תלבושת אחידה בבתי הספר היסודיים ובחטיבות הביניים. החלטת שר החינוך התגבשה לאחר שנועץ בין היתר עם נציגות ארגוני ההורים מרחבי הארץ, עם נציגי מועצת התלמידים הארצית ועם בכירי משרדו.

לסיכום, אפשר לומר כי סוגיית התלבושת בבתי הספר היא נושא טעון לאורך השנים עד היום. אופייה וחוקיה של התלבושת האחידה שונים ממקום למקום, מבית ספר למשנהו, בין אוכלוסיות ובין תרבויות.

תלמידים בתלבושת אחידה בישראל

טקסט: © כל הזכויות שמורות למחברות.
תמונה: מתוך אוסף דני רז. באדיבות בית הספר הריאלי העברי בחיפה.

השאלות

1. מהי מטרתו העיקרית של הטקסט?

- ☐1 להציג את נושא התלבושת האחידה בתרבויות שונות בתקופות שונות.
- ☐2 לטעון שגם בימינו יש להנהיג תלבושת אחידה בבתי ספר בישראל.
- ☐3 להדריך כיצד יש להחליט על תלבושת אחידה בבתי הספר.
- ☐4 לתאר את התלבושת האחידה הנהוגה בישראל כיום.

2. גורמים שונים משפיעים על אופי התלבושת האחידה.

סמנו ✓ ליד שלושה גורמים כאלה המופיעים בהקדמה (שורות 1-13).

- (1) _____ לחץ קבוצתי
- (2) _____ עימותים בין מורים לתלמידים
- (3) _____ תרבות
- (4) _____ מוצרים שונים הקיימים בשוק
- (5) _____ תקציב המשפחה
- (6) _____ התנהגות התלמידים
- (7) _____ אופנה

3. תפקידה של הפסקה השנייה (שורות 6-8) הוא –

- ☐1 להדגים.
- ☐2 להגדיר.
- ☐3 להשוות.
- ☐4 לנמק.

4. בבתי ספר רבים בארצות הברית **אין** תלבושת אחידה ובכל זאת יש קוד לבוש.

א. מדוע על־פי הטקסט **אין** תלבושת אחידה?

ב. מדוע על־פי הטקסט יש קוד לבוש?

5. במהלך השנים חלו ביפן שינויים בסגנון התלבושת האחידה.

א. מה הייתה הסיבה לשינויים אלה?

ב. יש הטוענים כי בעקבות השינויים בתלבושת האחידה ביפן הגישה החינוכית שם אינה קפדנית עוד. האם אתם מסכימים עם טענה זו? נמקו את תשובתכם.

6. לאיזו מערכת חינוך, האמריקנית או היפנית, מתאים התיאור של התלבושת האחידה בישראל במחצית הראשונה של המאה ה־20? נמקו את תשובתכם.

7. בשורות 12–13 כתוב: "הגדרות התלבושת האחידה משתנות ממוסד חינוכי אחד לַמְשָׁנָהוּ בהתאם לתרבויות ולאוכלוסיות שונות בארץ ובעולם..."
מה הקשר הלוגי בין משפט זה ובין המשך הטקסט (שורות 14–59)?

- ☐1 השוואה ועימות
- ☐2 הכללה ופירוט
- ☐3 סיבה ותוצאה
- ☐4 בעיה ופתרון

8. בקטע העוסק בתלבושת האחידה בישראל מתוארות כמה תקופות.
לאיזו תקופה מתאימה התמונה שבעמוד 8? הסבירו את תשובתכם.

9. הפסקה הראשונה בטקסט כתובה בגוף ראשון רבים (למשל "אנחנו"), והמשך הטקסט כתוב בגוף שלישי (למשל "היא"). מדוע?

10. מיינו את צירופי המילים שלפניכם לצירופי סמיכות ולצירופי שם ותוארו:

תלבושת אחידה	הופעה חיצונית	קוד לבוש	מוסד חינוכי	מערכת כללים	חוקי התנהגות	חופש בחירה
--------------	---------------	----------	-------------	-------------	--------------	------------

צירוף סמיכות	צירוף שם ותוארו

11. בשורה 18 כתוב: "... לכל חופש צריך לדעת להציב גבולות..."

סמנו ✓ ליד כל המילים שמתאים לצרף אליהן את המילה **להציב**.

- (1) _____ יעדים
- (2) _____ רעיונות
- (3) _____ תנאים
- (4) _____ מטרות
- (5) _____ החלטות
- (6) _____ התלבטויות

12. לפניכם קטע קצר. הוסיפו במקומות המתאימים את סימני הפיסוק האלה:

נקודה, סימן שאלה, נקודתיים, מירכאות.

אפשר להשתמש בכל סימן פיסוק יותר מפעם אחת.

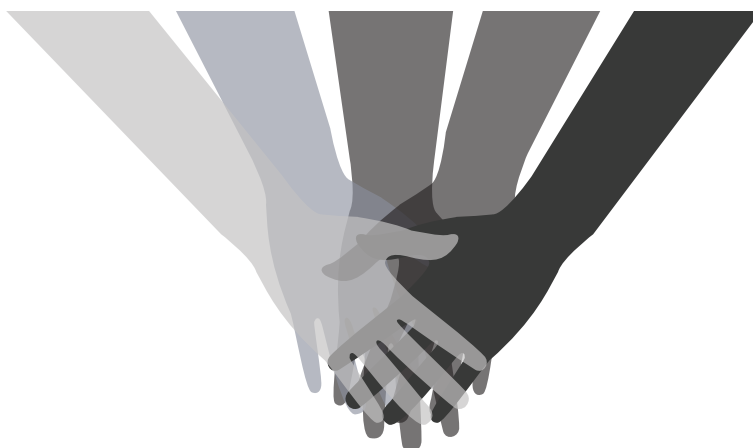
סקר שערכה הסתדרות המורים בקרב תלמידי חטיבות ביניים העלה כי רוב התלמידים מתנגדים לתלבושת אחידה רבים מהם מוצאים דרכים לעקוף את התלבושת שנכפתה עליהם מחנך באחד מבתי הספר בארץ טוען תלמידים המחפשים דרך לבטא את ייחודם תמיד ימצאו לעצמם נתיב יצירתי

מהו אותו נתיב יצירתי תלמידים מוצאים דרכים שונות לבטא יצירתיות מכנסיים בסגנונות שונים ונעליים בעלות צורה מיוחדת הם לובשים גופיות בצבעים מגוונים מתחת לחולצה ולעתים אף מוסיפים לבגדים אביזרי אופנה

קראו את המאמר, וענו על השאלות שאחריו.

שעתם היפה: על נעורים והתנדבות

מעובד לפי מאמרה של פרופ' ציפורה מגן, "שעתם היפה: על נעורים והתנדבות", אתר התנדבות בישראל, 31/3/2009

"הנוער הוא הסיכוי הנצחי לאושר של האנושות."

מרטין בובר¹

המחקר והספרות, אמצעי התקשורת, מערכת החינוך, גם ההורים – כולם מרבים לעסוק בתיאור מאפייני ההתנהגות המדאיגים והבעייתיים של מתבגרים: התרכזות בעצמם, חומרנות, אלימות גואה, ניכור וחוסר אכפתיות. בסחף הזה כמעט נעלמים מתודעתנו הגילויים החיוביים והאנושיים של בני הנוער.

5 מעט מאוד ידוע לנו על מתבגרים המתעניינים בנושאים חברתיים, המתלבטים בשאלות מוסריות וערכיות, המוכנים להושיט יד מסייעת ולהתנדב "בלי חשבון". מעט מדי ידוע לנו על בני נוער המתנדבים לעשייה קשה ומורכבת, כשהם מנסים להביא שמחה ללבם של קשישים בודדים, כשהם מתמסרים לחיזוקם של ילדים הסובלים ממוגבלויות, או כאשר הם פועלים לקידום איכות הסביבה.

10 במילים אחרות: שעתם היפה של צעירים אלה נסתרת מאתנו כמעט לחלוטין. האם מפני שהתנהגות זו נדירה, או נְשָׂא עִנְיָנו מתמקדות רק בגילויים השליליים של התנהגות בני הנוער?

¹ מרטין בובר – חוקר ופילוסוף יהודי. חי בשנים 1878–1965.

15 אנו כמורים, כהורים, כמטפלים, עומדים לא פעם נבוכים מול משאלות מנוגדות ומסרים סותרים של המתבגרים: מצד אחד הרצון להיות לבד, עם עצמם, ושאישי לא יטריד אותם, מצד שני הצורך להיות עם אחרים, להשתייך. מחד גיסא ההתנגדות לסמכות ולתלות, הרצון בעצמאות, ומאידך גיסא הצורך החזק כל כך שיתייחסו אליהם, ששימו לב אליהם, שיגלו בהם עניין. מצב רוח מרומם הופך כהרף עין לדכדוך; אדישות וחוסר התחשבות מִפְנֵים מְקוֹמָם לפתע להתלהבות ולרצון לתרום ולעשות; רגע אחד כעס עצור ובעיטות לכל עבר, ומיד אחריו גילויים של רוך, רגישות ודאגה לאחר. נשאלת השאלה: מי הם בני הנוער ומה בעצם הם רוצים?

20 במחקרים שנערכו בקרב מתבגרים מתרבויות שונות נבחנו השאלות האלה: האם מסוגלים מתבגרים ליטול על עצמם מחויבויות חברתיות ולתת מעצמם למען רווחתם של אחרים, ואם כן, עד כמה?

25 מניתוח תשובותיהם של יותר מ־3,500 בני נוער התברר כי יותר משליש הביעו משאלות הקשורות רק לחייהם הפרטיים ללא כל זיקה לאדם אחר או לעשייה כלשהי. לעומתם, כשליש מהמתבגרים הביעו רצון מפורש לעשות גם למען רווחתם של אחרים, לשרת את המדינה, לתרום זמן, לסייע לאנשים במצבי קושי ולעשות למען אושרם של בני גילם. זאת ועוד, בכל המחקרים נמצא כי אותם צעירים שהביעו רצון לעזור, להתנדב ולתרום היו גם אלה שדיווחו על חוויות של אושר, שמחה והתרוממות רוח. נראה כי חיפוש אחר אושר אישי אינו בא בהכרח על חשבון מחויבות לאחרים, וכי הנכונות לפעול ולהתנדב למען שלומם וטובתם של אחרים אינה באה על חשבון השקעת היחיד בעצמו.

30 מסקרים שונים שנערכו בישראל על היקף תופעת ההתנדבות בקרב בני הנוער עולה כי כ־23% מהם מעורבים בפעילות התנדבותית מתמשכת בקהילה. הם מסייעים בבתי חולים, חונכים תלמידים מתקשים, חוֹבְרים לקשישים בודדים, משתתפים בעשייה לקידום איכות הסביבה, וככלל מעורבים בכל מגוון הפעילויות ההתנדבותיות שיש בהן כדי לחזק יחידים וקבוצות בחברה.

40 לבני הנוער יש צורך בריגושים, ביציאה מן השגרה, בתחושת כוח ובערך עצמי. הצרכים האלה יכולים למצוא ביטוי בעשייה מאתגרת ובפעילות משמעותית למען אחרים, ובאותה שעה עשייה זו מזמנת להם חוויית היפעמות, רגעים של חדווה והכרת ערך עצמי. "לשמוע את האושר של האנשים ואת החיוך על פניהם בגלל משהו שאתה הצלחת לעשות, זה משמח מאוד. זה לא דבר ענק, אבל זה נותן לך להרגיש טוב עם עצמך." עדות אישית זו של תלמיד מתנדב תואמת לממצאי מחקרים המלמדים, שצעירים מתנדבים אלה חווים רגעי אושר בעוצמות גבוהות יותר מבני נוער שאינם מתנדבים, וחווים את העולם כמקום שטוב לחיות בו. ההתנדבות גם מזמנת התנסות בקבלה ובנתינה שאין להן חלופה: "ניצולת השואה שאצלה אנחנו מבקרות היא אישה מיוחדת. היא לימדה אותנו על החיים יותר ממה שיכולנו ללמוד במשך חיים שלמים. אמנם אנחנו מתנדבות אצלה, אבל היא עושה בשבילנו יותר ממה שאנחנו עושות בשבילה."

© כל הזכויות שמורות למחברת.

השאלות

13. סמנו ✓ ליד שתי המטרות המרכזיות של המאמר.

- (1) _____ לפרט מאפייני התנהגות של בני נוער.
- (2) _____ להדריך בני נוער בנושא התנדבות.
- (3) _____ להוכיח שלבני נוער יש צדדים חיוביים.
- (4) _____ לתאר את תרומת בני הנוער לנזקקים.
- (5) _____ לשכנע שלהתנדבות יש ערך רב עבור בני נוער.

14. מהו תפקיד הספרה 1 ליד שמו של מרטין בובר (מתחת לאיור)?

- ☐ 1 לציין שמידע על הציטוט מופיע בפסקה הראשונה.
- ☐ 2 לכוון למקום שממנו נלקח הציטוט.
- ☐ 3 לרמוז על חשיבותה של הדמות.
- ☐ 4 להפנות להערות שוליים.

15. בשורה 10 כתוב: "שעתם היפה של צעירים אלה נסתרת מאתנו כמעט לחלוטין."

ציינו את שני ההסברים האפשריים לכך על-פי המאמר.

- 1. _____
- 2. _____

16. באיזו מילה אפשר להחליף את המילה **שָׁמָּה** שבשורה 11, כך שמשמעות המשפט לא תשתנה?

- ☐1 אולי
- ☐2 רק
- ☐3 גם
- ☐4 במיוחד

17. בשורה 17 כתוב: "מצב רוח מרומם הופך כהרף עין לדכדוך."
מה פירוש הצירוף **כהרף עין**?

- ☐1 למרבה הפלא
- ☐2 במבט בוחן
- ☐3 ללא מאמץ
- ☐4 מהר מאוד

18. שיערו מה היו השאלות שנשאלו בני נוער **בסקרים שנערכו בישראל** (שורות 32–36).
נסחו **שתי** שאלות שונות על-פי ממצאי הסקרים האלה.

- 1. _____
- 2. _____

19. לשם מה הביאה הכותבת את הממצאים מתוך המחקרים והסקרים?

☐1 כדי להראות שיש מעט מתנדבים בקרב הנוער.

☐2 כדי להדגיש שלבני נוער יש צורך בריגושים.

☐3 כדי להשמיע את קול המתנגדים לדעתה.

☐4 כדי להעלות את אמינות המידע במאמר.

20. ציינו **שלוש** השפעות חיוביות **שונות** של ההתנדבות על בני הנוער המתנדבים, על-פי המאמר.

1.

2.

3.

21. קבעו לגבי כל אחת מהשאלות שלפניכם אם יש עליה תשובה במאמר. סמנו את בחירתכם.

יש תשובה במאמר	אין תשובה במאמר	
☐ 1	☐ 2	1. בכמה ארצות נערכו המחקרים?
☐ 1	☐ 2	2. באילו שנים נערכו המחקרים?
☐ 1	☐ 2	3. האם יש קשר בין התנדבות לתחושת אושר אצל המתנדבים?

22. א. מהי המטרה העיקרית של הכותבת בהבאת הציטוט בשורות 44-47?

- ☐1 להמליץ על אפשרויות להתנדבות.
- ☐2 להציג נתונים נוספים מתוך המחקרים.
- ☐3 לחזק טענה שהיא מעלה.
- ☐4 להביא דוגמה למקום התנדבות.

ב. האם, לדעתכם, הפסקה האחרונה במאמר מתאימה להיות פסקת הסיום?
נמקו את תשובתכם.

23. המשפט שבמסגרת הוא בדיבור ישיר. כתבו אותו בדיבור עקיף.

המתנדבת אמרה: "בכל פעם שאני מבקרת את הקשישים בבית האבות, הדבר גורם לי שמחה."

24. הפכו את המשפט הסביל לפעיל, ואת המשפט הפעיל לסביל.
א. המחקרים נערכו על ידי המרכז הישראלי להתנדבות.

ב. המתנדב תיקן את המחשב של הקשישה.

המשיכו לעבוד בעמוד הבא.

פרק שלישי

25. במסגרות חינוך שונות, כגון בתי ספר ותנועות נוער, נערים ונערות נדרשים להשתתף בפעילויות מגוונות התורמות לחברה: ניקיון הסביבה, התרמה, חונכות ועוד. לא כל בני הנוער היו בוחרים להשתתף בפעילויות אלה מרצונם החופשי.

האם אתם חושבים שיש לחייב בני נוער להשתתף בפעילויות התורמות לחברה?

כתבו חיבור (טקסט) שבו תביעו את עמדתכם בשאלה זו.

נמקו את דבריכם והביאו דוגמאות מעולמכם.

כתבו כ-15 שורות (כ-150 מילים).

בכתיבתכם הקפידו על ניסוח,
על סימני פיסוק, על כתיב נכון
ועל כתב יד ברור.

תוכלו לכתוב טיוטה בעמוד הבא.

קראו שנית את מה שכתבתם,
ותקנו לפי הצורך.

כל הזכויות שמורות למדינת ישראל, משרד החינוך, ראמ"ה. השימוש במסמך זה, לרבות הפריטים שבו, מוגבל למטרות לימוד אישיות בלבד או להוראה ולבחינה על ידי מוסד חינוך בלבד, לפי הרשאה מפורשת למוסד חינוך באתר ראמ"ה. זכויות השימוש אינן ניתנות להעברה. חל איסור מפורש לכל שימוש מסחרי וכן לכל מטרה אחרת שאינה מסחרית. אין להעתיק, להפיץ, לעבד, להציג, לשכפל, לפרסם, להנפיק רישיון, ליצור עבודות נגזרות בין על ידי המשתמש ובין באמצעות אחר לכל מטרה או למכור פריט מפרטי המידע, התוכן, המוצרים או השירותים שמקורם במסמך זה. תוכן המבחנים, לרבות טקסט, תוכנה, תמונות, גרפיקה וכל חומר אחר המוכל במסמך זה, מוגן על ידי זכויות יוצרים, סימני מסחר, פטנטים או זכויות יוצרים וקניין רוחני אחרות, ועל פי כל דין; כל זכות שאינה ניתנת במסמך זה במפורש, דינה כזכות שמורה.

116-EVR-016-8A-SOF-pnimi-net

116

116-01-08-01-01-015-016-05